

fra kolonitiden, bringe stoltheden tilbage, stoppe selvmordene og det pinagtige misbrug af mindreårige. Grønland emmede i virkeligheden af virkelyst og formidable, men uforløste chancer. Ethvert skolebarn kendte til de umådelige rigdomme i havet og til de verdenskendte forekomster af alt fra guld til uran i fjeldene. Utålmodigheden var mærkbar. Kim Kielsens kritikere krævede ikke bare en hurtigere dato på løsrivelsen. De ville se handling nu.

Som han sidder der i sofaen med udsigt til havørnen, lader Kim Kielsen frustrationen få frit løb. Han frygter for de svage, hvis tempoet mod løsrivelsen bliver skruet op. Han taler om de voldsramte kvinder, han undsatte i sin tid som politibetjent. Han husker de unge mennesker, der tog deres eget liv, og som han og hans kolleger hentedede i betonlejlighederne. Da vi mødes i Nuuk, har det grønlandske samfund i flere årtier kæmpet med en af verdens højeste selvmordsrater, og det er ikke mindst de unge, der tager livet af sig selv. Ingen har noget klar svar på, hvorfor selvmordene er blevet så forfærdeligt hyppige, af og til rammer de nærmest som små epidemier, men fænomenet hærger også blandt inuit i Canada. Analyserne taler om, hvordan mange i Grønland og blandt de oprindelige folk i Canada i årtierne efter Anden Verdenskrig følte sig som fortabte tilskuere til en brølende modernisering af deres egne samfund. Mens Kim Kielsen og Vittus Qujaukitsoq indledte deres tvekamp om magten, huskede folk fra den ældre generation stadig, hvordan alt, hvad der dengang forekom dem værdifuldt og livgivende, blev nedgjort og forsvandt. I Grønland byggede driftige danskere og fremskridtsglade grønlændere fabrikker, skoler og lejlighedskomplekser. Stribevis af bygder blev nedlagt, og hundredvis af fangerfamilier måtte flytte i betonlejlighederne og melde sig til fiskeindustrien. Mange hyldede det nye, men for andre var det, som om magten over tilværelsen smuldrede. En del dulmede frustrationerne med øl, og antallet af forulykkede familier voksede. Da Kim Kielsen blev politimand, var endnu et ødelæggende fænomen ved at brede sig: Stadig flere børn og unge meldte om seksuelle overgreb. Da Departementet for Sundhed i Nuuk i 2015 bad Det Nationale Forskningscenter for Velfærd i København om at kortlægge sagen, svarede hver tredje af de unge, at de ikke selv havde

taget initiativ til deres seksuelle debut. 22 procent af de adspurgte kvinder mellem 18 og 25 svarede, at de havde haft sex, før de fyldte 15, og at de ikke selv havde taget initiativet. Det samme gjaldt fem procent af de unge mænd. Forskerne slog fast, at „en væsentlig del af de vanskeligheder, Grønland står over for med den unge generation, har en sammenhæng med det forhold, at en stor del af de unge har været udsat for seksuelle overgreb.“

Unge som gamle i Grønland var lede og kede af, at danskerne gerne stirrede sig blinde på dårligdommene. Der var frustrerende langt mellem de danske mediers historier om gode nyheder, stærke personligheder og fremskridt i Grønland som eksempelvis den nye jura-uddannelse, rubinminen, de nyuddannede læger, vandkraftværkerne eller de stærke kunstnere. Men Kim Kielsen taler gerne om samfundets sygdomme, både i offentlige forsamlinger og i sofaen på kontoret under mit besøg. Indgraveret i hans erindring står en 11-årig dreng, hvis forældre Kim Kielsen selv gik i skole med i Paamiut. En dag, Kim Kielsen var på arbejde i sin politiuniform, måtte han underrette netop denne drengs forældre om den 11-åriges selvmord. Politikeren Kim Kielsen slår en finger mod tindingen og stirrer mig i øjnene: „Det sidder alt sammen herinde.“ Et par uger efter vores samtale talte han igen om selvmordene og misbruget på et borgermøde i Sydgrønland: „Hvis ikke vi forud for landets fulde selvstændighed har taget hånd om andre alvorlige problemer i samfundet, hvad vil vi så i grunden opnå? Hvordan vil selvstændighed gavne kommende generationer, hvis de samtidig vil være tvunget til at stille spørgsmålet: Hvad blev der af vores venner og skolekammerater?“

Uden for Kim Kielsens vinduer ligger Grønlands funklende hvide, solbestrålede hovedstad. Vi kan se blæsten puste snefaner ud fra toppen af Sermitsiaq, det kantede fjeld på den anden side af Nuukfjorden. Vi kan se Store Malene, byens eget fjeld ude bag lufthavnen og slalombakken. Højhuse dækker udsigten til de gamle træbygninger fra kolonitiden, men Kim Kielsen ved bedre end de fleste, at den strid, han står midt i, rækker langt tilbage. Allerede i 1929 skrev den grønlandske præst og forfatter Mathias Storchs om større uafhængighed. Danmark holdt Grønland lukket for alle andre end Den Kongelige Grønlandske Handel. Tanken om løsrivelse var endnu ikke aktuel.

Tværtimod frygtede Mathias Storch og andre, at Danmark ville sælge grønlænderne, præcis som man solgte folkene på De Vestindiske Øer til USA i 1917. Men Mathias Storchs krav om medindflydelse var umiskendeligt: „Hver gang man har taget Grønlænderne med på Raad, har der altid været noget Fremskridt for Grønland,“ skrev han. „Grønlænderne maa tages med på raad i langt større Udstrækning, end man hidtil har gjort.“

Ved grundlovsændringen i 1953 blev Grønland et amt i Danmark. Befolkningen blev danske statsborgere, og nye krav førte i 1979 til indførelse af hjemmestyre. Målet var stadig det samme: den grønlandske befolknings adgang til magten. 30 år senere var kravene igen vokset, og den 21. juni 2009 overrakte dronning Margrethe Loven om Grønlands Selvstyre til formanden for det grønlandske parlament, Inatsisartut i Nuuk. I Danmark forblev de fleste lykkeligt uvidende om perspektiverne, men i Grønland blev Selvstyret fejret som en historisk sejr. Efter 300 års vaklen anerkendte Danmark endelig grønlænderne som et folk med egen kultur, sprog, historie og geografi, og med anerkendelsen fulgte retten til selvbestemmelse. Den grønlandske befolkning kunne nu frit løsrive sig fra Danmark, hvis et flertal en dag var parat. Det danske folketing kunne formelt set modsætte sig, men tanken havde et illusorisk skær: Hvilken magt skulle Danmark sætte bag, hvis Grønland ville være selvstændigt? Krigsskibe og jagerfly? Det ville udløse øjeblikkelige ramaskrig i resten af verden. Fra 2009 havde Danmark reelt kun økonomisk pres og gode argumenter at ty til, hvis Grønland krævede løsrivelse. De 57.000 mennesker i Grønland havde fået magt til at gøre det danske kongerige 98 procent mindre. Det er denne fundamentale forskydning, der udgør Kim Kielsens magtbase. Men det er også den, der lægger grunden til Vittus Qujaukitsoqs og andre af Kim Kielsens modstanderes krav om langt mere fart på løsrivelsen.

I Kim Kielsens øjne er der kun få i Danmark, der forstår nuancerne. Løsrivelse fra Danmark betyder i hans fortolkning *ikke* et farvel til Danmark. Tværtimod. Da han holdt tale på Socialdemokratiets kongres i Aalborg 2016, forklarede han sammenhængen: „Mange tror, at et selvstændigt Grønland er rigsfællesskabets modsætning. Selv mener jeg, at et selvstændigt Grønland er en forudsætning for,

at rigsfællesskabet kan bestå.“ Meldingen er klar: Så længe Grønland ikke er selvstændigt, vil frustrationerne og konflikterne mellem Danmark og Grønland vokse. Hvis uafhængigheden bliver en realitet, vil Grønland til gengæld med fornøjelse fortsætte makkerskabet, gerne bundet sammen med Danmark af en ny, frivillig traktat og gerne med dronningens underskrift. Det er sådan, han og rigtig mange andre i Grønland ser, at pardansen kan fortsætte langt ind i fremtiden: Først skal Grønland være selvstændigt. Dernæst kan en ny aftale skrives under og meget fortsætte som før. Kim Kielsen talte til socialdemokraterne om sine rødder: „Jeg er det, jeg kalder en ægte bastard. Jeg er en krydsning mellem Danmark og Grønland. Kærligheden mellem de to folk. Jeg har en dansk mor og en grønlandsk far.“

I Nuuk forklarer han mig, hvordan danskernes uvidenhed om Grønland ofte skaber voldsom frustration i Grønland: „Det nytter ikke noget, at man sidder 4.500 kilometer væk og prøver at fjernstyre, hvordan tingene skal udvikles heroppe, og så ikke engang respekterer, hvem vi er, eller spørger, hvad vi mener. Hver eneste gang, vi oplever det, falder tilliden og den gensidige respekt. Danskerne siger, at vi skal gøre sådan og sådan, og det er først, når de kommer herop, at de opdager, at man ikke kan køre i tog fra den ene by til den anden. Danskerne er så glade for vores natur, men vi er mennesker her, som gerne vil respekteres for vores levevis og vores trang til at stå på egne ben.“

Bagved ligger også Kim Kielsens mærkbare ulyst ved Grønlands rolle som evig almissemodtager. Det danske bloktilskud til Grønland udgjorde i 2017 lidt mere end 3,7 milliarder kroner eller mere end halvdelen af den grønlandske landskasses indtægter. Børnene i skolerne, de gamle på plejehjemmene og de syge er i Kim Kielsens optik helt afhængige af pengene fra Danmark, og han ønsker ikke at tage chancer på deres vegne, selvom afhængigheden af penge udefra river i stoltheden. Vittus Qujaukitsoq og andre stærke kræfter kalder i al offentlighed til kamp mod ham, men for Kim Kielsen kan uafhængigheden kun fremskyndes, hvis uddannelsesniveaueet bliver hævet og erhvervslivet kommer op i fart. Turismen, minedriften og fiskeriet skal udvikles, så de sociale problemer kan nedkæmpes. Først da giver det mening for ham at tale om løsrivelse.

Det er forår 2017. I København forbereder de centrale aktører sig på en nervøs ventetid. Opgøret i Grønland kan få central betydning for rigsfællesskabets fremtid, og Vittus Qujaukitsoqs klage til FN er noteret som et hidtil uset lavpunkt i samarbejdet. Hans intense utilfredshed med kvaliteten af Danmarks forsvar for Grønlands interesser i USA er velkendt, og nu kan man lægge to og to sammen: En ny grønlandsk forfatning er på vej. En selvstændighedsminister er udpeget. Et flertal bakker op om selvstændighedskursen. Hvis Vittus Qujaukitsoq bliver formand for Siumut, vil han snart vinde posten som formand for Naalakkersuisut og magten til at fremskynde kongerigets opløsning. Der er intet at spøge med. I det daglige undgår de centrale politikere, statsministeren og embedsmændene gerne de svulstige fraser, men konflikten i Grønland rører ved noget fundamentalt – selve rigets enhed.

For de magtfulde i København gælder en ufravigelig hovedregel: I ugerne frem må det under ingen omstændigheder se ud, som om Danmark blander sig. Det er indlysende, at Kim Kielsen vil være en langt mere medgørlig og venligtsindet partner for Danmark end Vittus Qujaukitsoq. Men enhver åben støtte til Kim Kielsen fra den gamle kolonimagt vil straks give bagslag. Er der én ting, de grønlandske vælgere ikke tåler, er det mere dansk indblanding.

Alligevel syder det i de inderste kamre i Danmark, og pludselig finder nogen på en manøvre, med hvilken statsministeren alligevel kan hjælpe Kim Kielsen – i al diskretion naturligvis. En hemmelig plan tager form.

Samtidig udvikler sagerne sig med rekordfart i Nuuk. Efter et par ugers lobbyarbejde bliver Vittus Qujaukitsoq valgt som formand for Siumuts lokalafdeling i Nuuk, partiets største. Det er sensationelt. Kim Kielsens mand bliver skubbet ned på andenpladsen, og også i andre lokalafdelinger er der uro. Flere formænd for partiets lokalafdelinger uden for Nuuk fortæller journalisterne, at deres stemme endnu ikke ligger fast.

Der er fire måneder igen. Grønlands og dermed rigsfællesskabets videre skæbne skal afgøres på Siumuts landsmøde i juli 2017.